

Nr 511.

Av herr **Gustafson** i Vimmerby, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus, m. m.*

I proposition nr 31 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen antaga förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus.

I åtskilliga hänseenden torde föreliggande förslag innebära beaktansvärda förbättringar i nuvarande lagstiftning på detta område.

I vissa delar kan dock förslaget genomförande komma att medföra olägenheter i olika avseenden. Så blir bland annat fallet, om bestämmelsen rörande slakthustvång antages. Slakthustvånget kommer att innebära monopol för de offentliga slakthusen och kontrollslakterierna ifråga om rätt att försälja kött och fläsk i samhällen där slakthustvång gäller. Det stadgas nämligen, att till samhälle, där slakthustvång gäller, icke får införas eller försäljas kött och fläsk av djur som slaktats »annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus». En sådan lagstiftning kan visserligen vara önskelig och eftersträfvansvärd av de offentliga slakthusen och därmed jämställda kontrollslakterier. Helt annorlunda ställer sig denna lagstiftning för jordbrukarna inom de betydande produktionsområden, där man icke har något slakthus att använda sig av. Jordbrukarna inom dessa områden bliva helt och hållet avstängda från möjligheten att avsätta sin överskottsproduktion i de städer och samhällen där slakthustvång kommer att bliva gällande.

Jag har tillsammans med fyra andra, vilka tillkallats såsom sakkunniga, varit anmodad att inom jordbruksdepartementet deltaga i beredningen av detta ärende. Härvid har jag jämte en annan ledamot av sakkunniga avstyrkt förslaget om slakthustvång och därvid anfört följande:

»Det kan icke bestridas, att det för vinnande av en bättre ordning på köttmarknaden, i vissa hänseenden, vore önskvärt med ett förbud sådant som det här föreslagna. Att vi det oaktat icke kunna biträda förslaget beror därpå, att man i stora delar av landet icke har några kontrollslakterier. Man kan också befara, att det icke blir möjligt åstadkomma sådana i de län, där skogsbygden dominerar och avstånden äro stora. Norra Kalmar län är bland annat ett sådant område. Det är också, i fråga om kött- och fläskproduktion, ett typiskt överskottsområde. Lyckas man icke inom ett sådant område få till stånd ett kontrollslakteri, bliva jordbrukarna nödsakade att sända sin slaktboskap levande till slakthus. Med de stora avstånden, varom det då i regel blir fråga, och de höga frakt-taxorna för transport av levande djur, bliver detta i ekonomiskt hänse-

ende mycket ofördelaktigt. Härtill kommer, att hemslakten, särskilt av svin, är av stor betydelse vid det mindre jordbruket. Genom tillvaratagande och utnyttjande av organ och slaktavfall vid svinslakten få lant-hushållen ett betydande tillskott av animaliska livsmedel, vilket för dem är av ett icke ringa värde.»

Departementschefen har icke kunnat undgå att tillmäta den av oss uttalade meningen ett visst värde, då han anför:

»Den allvarligaste invändning, som kan resas mot bestämmelserna i fråga, torde vara den, vilken anförts av de två sakkunniga, som reserverat sig mot de fyra övrigas beslut, och vilken hänför sig till antalet och belägenheten av de under offentlig kontroll ställda enskilda slakterierna i riket. Även sakkunnigas majoritet har beaktat denna fråga men utgått från att under övergångstiden skulle medhinnas att nya slakterier inrättades i den utsträckning, som kunde finnas nödig. Med det uppsving, som jordbrukarnas andelsrörelse på slakterinäringens område under senare tid tagit, torde en dylik utveckling också skäligen kunna förutsättas.»

Departementschefen medger sålunda, att den mening vi givit uttryck åt innebär en allvarlig invändning; i likhet med majoriteten av de sakkunniga anser dock statsrådet att under övergångstiden nya slakterier skola kunna inrättas i den utsträckning som kan finnas nödigt. Det är möjligt att så kan komma att ske, men försiktigheten bjuder dock att icke genomföra slakthustvånget innan slakterier mera allmänt åstadkommits. Man bör icke — särskilt under nuvarande för jordbruket brydsamma förhållanden — skapa svårigheter vilka för jordbrukarna i landets skogsbygder kunna bliva betydande.

Även i ett annat hänseende måste en allvarlig erinran göras mot vad som föreslagits i den kungl. propositionen. Den hänför sig till bestämmelserna rörande organtvång.

Härom har jag inom sakkunniga anført:

»Den av sakkunniga föreslagna ändringen av bestämmelserna rörande organtvång innebär visserligen icke formellt, att obligatoriskt organtvång förordas. Praktiskt taget medför dock förslaget, att organtvång måste tillämpas vid alla köttbesiktningsbyråer, där tillförseln av slaktade djurkroppar är större än vad som konsumeras inom det samhälle, där besiktningen äger rum. Överskottet måste nämligen avyttras till större konsumtionsplatser, där organtvång redan är eller också sannolikt blir infört. Med den av sakkunniga föreslagna bestämmelsen får kött icke införas där organtvång gäller, med mindre det besiktigats med vidhängande organ. Sakkunniga erinra, att besiktning av kött med vidhängande organ kan ske även vid besiktningsbyrå där organtvång icke föreligger. Härigenom undanröjas dock icke de svårigheter av betydande räckvidd, som ett faktativt organtvång medför.

Hemslakten av djur äger ofta rum på många mils avstånd från närmaste besiktningsbyrå, varför det uppenbart blir förenat med stora olä-

genheter att transportera kött med vidhängande organ. Även med den mest omsorgsfulla emballering kan det icke undvikas, att i organen förefintligt blod pressas ut under transporten och gör köttet osnyggt samt nedsätter dess kvalitet. Organen äro också lätt utsatta för förskämning under den tid, som förflyter mellan slakten och besiktningen. Särskilt under sommartiden blir härigenom organens användning som födoämne omöjliggjord. Fråga är, om de hygieniska fördelar, som vinnas med organbesiktningen, icke uppvägas av de olägenheter densamma för med sig.

Någon enhetlig mening rörande behovet av organbesiktning förefinnes ej heller bland de speciellt sakkunniga på besiktningsområdet. Sålunda har man vid Stockholms stads besiktningsbyråer borttagit organtvånget, på framställning av vederbörande besiktningsmän. Det må också framhållas, att under vintertiden, då organen oftast äro frusna, dessa icke lämna någon ledning för bedömandet av om djuret varit friskt vid nedslaktningen. Det kan alltså med fog göras gällande, att organtvånget under vintertiden icke fyller sitt ändamål och att olägenheterna för producenterna, särskilt under sommartiden, bliva så betydande att förslaget ej lämpligen bör genomföras.»

Departementschefen synes i viss grad dela de av mig uttalade farhågorna, när han anför: »Att transport av kött med vidsittande organ kan vara förenad med vissa svårigheter skall icke bestridas. Mycket torde dock härvid bero på sättet för emballeringen. Vad särskilt angår transporterna vintertiden, framgår vidare av utredningen, att möjlighet nu föreligger att upptina fruset kött».

Den av majoriteten av de sakkunniga uttalade meningen, att man genom emballering skall kunna undgå de av mig påpekade svårigheterna, innebär en underskattning av dessa svårigheter. Om t. ex. en jordbrukare har att forsla ett antal slaktade djurkroppar ett par mil till närmaste besiktningsbyrå, måste dessa av utrymmesskäl stuvas samman på sådant sätt att utgjutningar av organen göra köttet mindre tilltalande, åtminstone i fråga om dess utseende. Vad som av statsrådet anförts rörande möjligheten att upptina fruset kött, torde sakna praktisk betydelse, i varje fall vid de besiktningsbyråer, där tillförseln är mera betydande.

Jag tänker exempelvis på förhållanden i Vimmerby stad. Till dess besiktningsbyrå införas vissa dagar under vintertiden kanske mer än 1,000 djurkroppar. Dessa skola under loppet av några timmar undergå besiktning. Det säger sig självt att det vid sådan massbesiktning icke gärna kan bliva tal om något upptinande av dessa stora köttpartier. Vad jag i övrigt anför i min reservation, anser jag innebära tillräckliga skäl, varför en ändring av bestämmelserna rörande organtvång ej nu bör genomföras. Riksdagen har också tidigare — senast år 1923 — avslagit förslag till skärpta bestämmelser om organtvång. De skäl som för riksdagen då voro vägledande äga fortfarande samma styrka.

I ännu ett hänseende vill jag föreslå en ändring i den kungl. propositionen

nen. Detta mitt förslag ansluter sig till vad sakkunniga enhälligt förordat i fråga om storleken av de avgifter, som jordbrukarna skola erlägga för besiktigade djurkroppar.

Besiktningssavgifterna äro till sitt belopp mycket växlande vid olika besiktningssbyråer, i vissa fall äro de orimligt höga. Detta kan vid en del besiktningssbyråer bero på ringa tillförsel. I andra fall kan det bero på att samhälle som inrättat besiktningssbyrå icke alltid beaktat nödvändigheten av att besiktningen anordnas på möjligast billiga sätt. I syfte att göra dessa avgifter så enhetliga som möjligt och samtidigt nedbringa de högsta av dessa till mera skäligen belopp ha sakkunniga enhälligt förordat följande: »att en maximitaxa för köttbesiktningen fastställas. I den mån kostnaderna för besiktningen ej täcktes genom inflytande avgifter, finge samhället eller kommunen vidkännas sagda kostnader. Detta innebure enligt sakkunnigas mening ej någon orättvisa, eftersom besiktningen vore till fördel för vederbörande samhälle eller kommun. I maximitaxan borde avgifterna lämpligen bestämmas till de belopp, som i medeltal erfordrades för att täcka besiktningsskostnaderna inom samhällen och kommuner med köttbesiktningstväng i riket, under det vid tiden för taxans fastställande senast tilländalupna året. Sakkunniga utginge därvid från att taxeförslagen uppgjordes och behandlades i sådan tid, att de kunde fastställas före början av det år taxan skulle tillämpas. För samhälle eller kommun, vars kostnader kunde täckas genom upptagande av vissa lägre avgifter än dem, vilka fastställdes i maximitaxan, borde nämnda lägre avgifter bestämmas, så att liksom nu i intet fall högre avgiftsbelopp komme att uppbäras än som beräknades motsvara utgifterna. Vid beräkning av kostnaderna vid viss köttbesiktningssbyrå borde allenast sådan kostnad få tagas i betraktande, som belöpte å den för taxans giltighet bestämda tiden. Förlust, som kunde hava uppkommit under föregående tidsperiod, finge sålunda ej medräknas. Undantag från denna regel torde dock såtillvida böra göras beträffande förlust, som föreläge redan vid tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande, förslagsvis den 1 januari 1935, att beloppet finge inräknas i besiktningsskostnaderna för de närmaste tio åren med en tiondel varje år».

Departementschefen har ifråga om detta förslag anført bland annat: »Att därest sakkunnigas förslag i övrigt godtages, viss garanti borde skapas för att de av besiktningstvängt föranledda kostnaderna för vederbörande samhälle eller kommun ej bliva alltför betungande. Ifrågavarande syfte har lämpligen synts mig kunna vinnas genom att till de av de sakkunniga föreslagna reglerna för avgifternas bestämmande fogas ett stadgande av innehåll, att beträffande sådant område, där de enligt sakkunnigas förslag beräknade avgifterna blott förslå till täckande av vissa med besiktningssanordningen förenade kostnader, *avgifterna må kunna höjas så att täckning ytterligare erhålles för hälften av det återstående kostnadsbeloppet*».

Det torde knappast vara anledning befara, att samhälle, som anordnat köttbesiktning, skulle bliva alltför mycket ekonomiskt betungat, därest sakkunnigas förslag genomfördes. Vid det större antalet besiktningsbyråer i riket torde även i fortsättningen jordbrukarna ensamma få bära samtliga med besiktningen förenade kostnader. Vid det mindre antal besiktningsställen där den, på sätt sakkunniga föreslagit, fastställda maximitaxan ej förslår till täckande av samtliga med besiktningen förenade kostnader, torde dock huvudparten av dessa komma att påvila producenterna. Övervägande skäl synas alltså tala för att sakkunnigas förslag rörande det sätt på vilket maximitaxa för köttbesiktning skall fastställas av riksdagen antages.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte besluta

1) avslå vad som däri föreslagits rörande slakthus-tvång och organtvång,

2) att däri intaget förslag rörande maximitaxa för köttbesiktning bifalles i den form, som av ovannämnda sakkunniga föreslagits, samt

att vederbörande utskott måtte företaga de förändringar i den föreslagna lagtexten, som ett bifall till vad ovan hemställts påkallar.

Stockholm den 27 januari 1934.

Emil Gustafson.

I motionens syfte instämma:

Albert Johansson.

Oscar Carlström.

Osc. Werner,
Höjen.